

**ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КОНСТРУЮВАННЯ ПІДСИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ СПІВРОБІТНИКІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ
ДО ДІЯЛЬНОСТІ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ**

Богуславський В. В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри спеціальної фізичної підготовки
Дніпровський державний університет внутрішніх справ
просп. Науки, 26, Дніпро, Україна
orcid.org/0000-0003-2688-4505
v_bogyslavskiy@icloud.com*

Бачинська Н. В.

*кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
професор кафедри спеціальної фізичної підготовки
Дніпровський державний університет внутрішніх справ
просп. Науки, 26, Дніпро, Україна
orcid.org/0000-0002-0448-9187
nat3vero@gmail.com*

Яценко Д. Р.

*курсант
Дніпровський державний університет внутрішніх справ
просп. Науки, 26, Дніпро, Україна
orcid.org/0009-0006-3866-1324
nat3vero@gmail.com*

Алфьоров Н. К.

*курсант
Дніпровський державний університет внутрішніх справ
просп. Науки, 26, Дніпро, Україна
orcid.org/0009-0008-6131-3111
nat3vero@gmail.com*

Летка-Шаповалова О. А.

*курсант
Дніпровський державний університет внутрішніх справ
просп. Науки, 26, Дніпро, Україна
orcid.org/0009-0002-8129-2086
nat3vero@gmail.com*

Ключові слова: сектор безпеки та оборони, підготовка кадрів, екстремальні умови, професійна діяльність, методики навчання, компетенції.

У статті розглядаються питання теоретичних засад конструювання підсистеми підготовки майбутніх співробітників сектору безпеки та оборони в екстремальних умовах, які охоплюють основи, принципи і підходи, що забезпечують ефективність підготовки в умовах високого ризику та стресу. Сьогодні спостерігається загроза на національному та глобальному рівнях, зростає потреба у висококваліфікованих фахівцях для роботи в екстремальних умовах. Для максимальної ефективності підготовки майбутніх фахівців до професійної діяльності в екстремальних умовах, із підвищеним рівнем ризику та стресу теоретичні засади конструювання результативної підсистеми підготовки майбутніх співробітників сектору безпеки необхідними є принципи, основи та підходи, що забезпечують максимально ефективну підготовку до професійної діяльності в умовах високого ризику та стресу. Також важливими є розроблення методів навчання, які дають змогу майбутнім фахівцям набути практичних навичок, розвинути психологічну стійкість, здатність до швидкого прийняття рішень, що є необхідним для специфіки вибраної професії, а також уміння працювати в команді. Уперше запропоновано теоретичні засади, що інтегрують новітні методи навчання, які забезпечують ефективну підготовку майбутніх співробітників сектору безпеки та оборони до професійної діяльності в умовах високого ризику та стресу. Зроблено акцент як на практичних навичках, так і на психологічній стійкості, умінні ефективно та швидко приймати важливі рішення в кризових ситуаціях, що включає нові підходи до тренувальних занять для формування майбутніх фахівців здатності до роботи в умовах стресу як індивідуального, так і колективного характеру для успішного виконання поставлених завдань. Розроблено основні з теоретичних засад, які лежать в основі таких навчальних підходів, як: теорія інтерактивного навчання; концепція побудови знань; стратегії інтерактивного навчання та симуляції; методика навчання через моделювання ситуацій; персоналізоване навчання. Теоретичні засади конструювання підсистеми підготовки майбутніх співробітників сектору безпеки та оборони повинні враховувати комплексний підхід та низку аспектів: фізичних, технічних, психологічних; комплексний підхід, який включає фізичні, психологічні та технічні напрями в умовах підвищеного стресу та ризику. Визначено, що теоретичні засади конструювання результативної підсистеми підготовки майбутнього співробітника сектору безпеки та оборони до професійної діяльності в екстремальних умовах охоплюють основи, принципи і підходи, що забезпечують ефективність підготовки в умовах високого ризику та стресу.

THEORETICAL FOUNDATIONS OF DESIGNING A SUBSYSTEM FOR TRAINING FUTURE SECURITY AND DEFENSE SECTOR EMPLOYEES FOR ACTIVITIES IN EXTREME CONDITIONS

Boguslavskiy V. V.

*Candidate of Legal Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Special Physical Training
Dnipro State University of Internal Affairs
26 Science Avenue, Dnipro, Ukraine
orcid.org/0000-0003-2688-4505
v_bogyslavskiy@icloud.com*

Bachynska N. V.

*Candidate of Sciences in Physical Education and Sport, Associate Professor,
Professor at the Department of Special Physical Training
Dnipro State University of Internal Affairs
26 Science Avenue, Dnipro, Ukraine
orcid.org/0000-0002-0448-9187
nat3vero@gmail.com*

Yatsenko D. R.

*Cadet
Dnipro State University of Internal Affairs
26 Science Avenue, Dnipro, Ukraine
orcid.org/0009-0006-3866-1324
nat3vero@gmail.com*

Alfyorov N. K.

*Cadet
Dnipro State University of Internal Affairs
26 Science Avenue, Dnipro, Ukraine
orcid.org/0009-0008-6131-3111
nat3vero@gmail.com*

Letka-Shapovalova O. A.

*Cadet
Dnipro State University of Internal Affairs
26 Science Avenue, Dnipro, Ukraine
orcid.org/0009-0002-8129-2086
nat3vero@gmail.com*

Key words: *security and defense sector, personnel training, extreme conditions, professional activity training methodologies competencies.*

The article examines the theoretical foundations for designing the subsystem for training future personnel of the security and defense sector in extreme conditions. It covers the fundamentals, principles, and approaches that ensure effective training in high-risk and stressful environments. Today, there is a threat at both national and global levels, and the demand for highly qualified specialists to work in extreme conditions is increasing. To maximize the effectiveness of training future specialists for professional activities in extreme conditions with an elevated level of risk and stress, the theoretical foundations for constructing an effective subsystem for preparing future security sector personnel are outlined. These include principles, fundamentals, and approaches that ensure the most efficient preparation for professional activities under high risk and stress. Also necessary are the development of training methods that allow future specialists to acquire practical skills, develop psychological resilience, and the ability to make quick decisions, which are essential for the specific demands of the chosen profession, as well as the ability to work in teams. This work presents, for the first time, theoretical foundations that integrate modern training methods to ensure effective preparation of future security and defense sector personnel for professional activities in high-risk and stressful conditions. The emphasis is placed both on practical skills and psychological resilience, the ability to make effective and quick decisions in crisis situations, which includes new approaches to training sessions for shaping the ability of

future specialists to work under stress, both individually and collectively, to successfully complete assigned tasks. The theoretical foundations for designing such a subsystem include fundamental approaches to training methods such as interactive learning theory; the knowledge-building concept (Constructivism); interactive learning strategies and simulations; situational modeling training techniques; and personalized learning. The theoretical foundations for constructing the subsystem for training future security and defense sector personnel should take into account a comprehensive approach and a range of aspects: physical, technical, and psychological. This approach should consider the physical, psychological, and technical aspects in high-stress and high-risk conditions. Therefore, it is concluded that the theoretical foundations for designing an effective subsystem for preparing future security and defense sector personnel for professional activities in extreme conditions encompass the fundamentals, principles, and approaches that ensure effective training in high-risk and stressful environments.

Постановка проблеми. У складних умовах сьогодення, коли спостерігається загроза на національному та глобальному рівнях, зростає потреба у висококваліфікованих фахівцях для роботи в екстремальних умовах [3, с. 94]. Як відомо, професійна діяльність співробітників сектору безпеки та оборони пов'язана з умовами високого стресу, підвищеним ризиком не лише для здоров'я, а й життя, з необхідністю швидкого реагування на ситуації, які дуже часто неможливо передбачити [4, с. 347]. Тому одним із важливих складників успіху в такій діяльності є спеціалізована система підготовки, у якій необхідно враховувати фізичні та психологічні аспекти роботи фахівців в екстремальних умовах [1, с. 7].

Для максимальної ефективності підготовки майбутніх фахівців до професійної діяльності в екстремальних умовах, із підвищеним рівнем ризику та стресу теоретичні засади конструювання результативної підсистеми підготовки майбутніх співробітників сектору безпеки принципи, основи та підходи, що забезпечують максимально ефективну підготовку до професійної діяльності в умовах високого ризику та стресу, є вкрай важливими [2, с. 30]. Також сюди включаються розроблення методів навчання, які дають змогу майбутнім фахівцям набути практичних навичок, розвинути психологічну стійкість, здатність до швидкого прийняття рішень, що є необхідним для специфіки вибраної професії, а також уміння працювати в команді.

Урахування вище перелічених аспектів є важливим та необхідним для формування таких фахівців, які мають здатність працювати у складних умовах кризових ситуацій, які можуть бути непередбачуваними, де кожна дія майбутнього співробітника може мати вкрай критичне значення.

Наукова новизна вибраної теми полягає у комплексному підході до вдосконалення та розроблення тих розділів підсистеми підготовки майбутніх співробітників сектору безпеки та оборони

для роботи в екстремальних умовах, які потребують більш глибокого вивчення, урахування фізичні та психологічні аспекти їхньої професійної діяльності.

У рамках цієї роботи вперше запропоновано теоретичні засади, що інтегрують новітні методи навчання, які забезпечують ефективну підготовку майбутніх співробітників сектору безпеки та оборони до професійної діяльності в умовах високого ризику та стресу. Зроблено акцент як на практичних навичках, так і на психологічній стійкості, умінні ефективно та швидко приймати важливі рішення в кризових ситуаціях, що включає нові підходи до тренувальних занять для формування майбутніх фахівців здатності до роботи в умовах стресу як індивідуального, так і колективного характеру для успішного виконання поставлених завдань. Інноваційний контекст підготовки майбутніх фахівців сектору безпеки та оборони в екстремальних умовах полягає у розробленні та впровадженні нових навчальних методик для тренувань у реалістичних умовах із фокусуванням на симуляцію екстремальних ситуацій, що дає змогу підвищити ефективність підготовки.

Мета дослідження полягає у розробленні теоретичних засад та практичних підходів до створення результативної підсистеми підготовки майбутніх співробітників сектору безпеки та оборони до професійної діяльності в екстремальних умовах з акцентом на забезпечення ефективності підготовки в умовах високого ризику та стресу.

Методи дослідження: теоретичний аналіз спеціальної науково-методичної літератури; метод експертних оцінок; порівняльний аналіз; анкетування та опитування; моделювання; спостереження.

Завдання дослідження:

1. Дослідити основи, принципи та підходи, що визначають ефективність підготовки співробітників сектору безпеки та оборони в екстремальних умовах.

2. Визначити чинники, що впливають на результативність професійної підготовки в умовах високого ризику, стресу та непередбачуваних ситуацій.

3. Розробити теоретичні засади підсистеми підготовки, що забезпечують інтеграцію фізичних, психологічних та технічних аспектів професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вибраний науковий напрям потребував аналізу низки публікацій та робіт, які прямо або опосередковано мають відношення до теми наших досліджень. Представимо окремі з них.

А.Л. Бейкун, О.М. Ромашко (2020) метою своїх досліджень вибрали правове регулювання сектору безпеки і оборони [2, с. 30]. Г.А. Гончаренко (2020) розглянуто питання щодо управління сектором безпеки [5, с. 40]. В.В. Богуславський, С.М. Булах, Н.В. Бачинська (2024) розглядали актуальні дослідження спеціальної фізичної та психологічної підготовки сил охорони правопорядку в екстремальних умовах [3, с. 94].

А.О. Каляєвим (2020) у науковій роботі викладено результати досліджень щодо питання сил безпеки і оборони у системі воєнної безпеки держави [6]. Ю.С. Таймасов розглядав питання теоретичних та методичних засад підготовки майбутніх фахівців цивільного захисту до самозбереження у професійній діяльності [7, с. 25] тощо.

Таким чином, питання щодо теоретичних засад конструювання результативної підсистеми підготовки майбутнього співробітника сектору безпеки та оборони до професійної діяльності в екстремальних умовах є актуальною проблематикою, цей напрям потребує більш ґрунтовних досліджень, доповнення існуючих аспектів, тому, на нашу думку, вибрана тема дослідження є актуальною та важливою для забезпечення ефективності підготовки майбутніх фахівців в умовах високого ризику та стресу.

Виклад основного матеріалу досліджень. У сучасному світі професійна діяльність у сферах, пов'язаних із високим ризиком і стресовими ситуаціями (наприклад, медицина, правоохоронні органи, цивільна оборона), вимагає низку не лише спеціальних знань, а й здатності ефективно реагувати на надзвичайні обставини. Для реалізації цього важливого чинника необхідними є розроблення та впровадження сучасних методів навчання, які допомагають фахівцям розвивати необхідні компетенції та стійкість до стресових ситуацій. Основними з теоретичних засад, які лежать в основі навчальних підходів, є такі.

1. *Теорія інтерактивного навчання*, спрямована на залучення курсантів до активної участі у навчальному процесі для підготовки до роботи в умовах високого ризику та стресу (симуляції,

тренінги), що дає змогу курсантам на практиці відпрацювати навички реагування на стресові та кризові ситуації для набуття необхідного досвіду та впевненості у своїх знаннях та діях для ефективної професійної діяльності.

2. *Концепція побудови знань (конструктивізм)*. Згідно із цим підходом, навчання є тим процесом, у якому той, хто навчається, отримує та будує нові знання та навички, спираючись на свій особистий досвід. У контексті професійної підготовки в умовах підвищеного стресу та ризику цей підхід має змогу інтегрувати реальні ситуації й сценарії, які трапляються у практичній діяльності майбутніх фахівців. Тому вивчення складних ситуацій (у процесі навчальної діяльності) сприяє розвитку необхідного критичного мислення, швидкій адаптації в екстремальних та нестандартних умовах.

3. *Стратегії інтерактивного навчання та симуляції*, які включають імітаційні моделі, віртуальні тренажери, що є ефективним засобом для тренування майбутніх професіоналів у стресових та складних умовах. У них учасники на основі створення реалістичних ситуацій повинні швидко приймати рішення, ефективно виконувати свої майбутні професійні обов'язки для безпечного відпрацювання дій в умовах, що наближені до реальних, без ризиків як для здоров'я, так і життя.

4. *Методика навчання через моделювання ситуацій* передбачає активне використання наближених до реальних ситуацій для відпрацювання професійних вмінь та навичок.

5. *Персоналізоване навчання*, яке враховує індивідуальні особливості майбутніх співробітників з адаптацією методів, технології та різних рівнів складності завдань з урахуванням потреб кожного курсанта для підвищення ефективності підготовки.

Таким чином, синтез новітніх методів навчання, які орієнтовані на підготовку майбутніх фахівців до професійної діяльності, ґрунтується на застосуванні інтерактивних та ситуаційних методик, що сприяють розвитку професійних навичок, здатності швидко приймати рішення в критичних ситуаціях, емоційній стійкості тощо.

Ґрунтовно розглядаючи теоретичні засади конструювання результативної підсистеми підготовки майбутнього співробітника сектору безпеки та оборони до професійної діяльності в екстремальних умовах, ми зазначаємо, що цей напрям охоплює кілька ключових аспектів, які дають змогу ефективно підготувати майбутніх фахівців до роботи в умовах високого ризику та стресу.

Перший аспект у теоретичних основах підготовки майбутніх співробітників безпеки та оборони – це вивчення і розуміння основних аспектів професійної діяльності, а саме: технічні та оперативні навички, управління ризиками, психологічна

стійкість тощо. Основним акцентом є формування вмінь і навичок реагування на небезпеки, зниження стресових навантажень та забезпечення ефективної координації в екстремальних ситуаціях.

Другим аспектом є теоретичні основи підготовки майбутніх співробітників безпеки та оборони, що включає у себе осмислення, усвідомлення та вивчення основних аспектів професійної діяльності, таких як технічні та оперативні навички, управління ризиками, психологічна стійкість тощо. Основою є формування вмінь і навичок реагування на небезпечні чинники, зниження стресових навантажень на майбутніх співробітників та забезпечення їх ефективної координації у різноманітних екстремальних ситуаціях.

Третім важливим аспектом є принципи підготовки, основними з яких є:

а) індивідуалізація навчання, яка полягає у адаптації навчальних програм до особливостей кожного майбутнього фахівця у сфері безпеки та оборони з урахуванням екстремальних ситуацій, а також індивідуальних фізичних та психічних характеристик;

б) тренування в реалістичних умовах, де створюються ситуації, які максимально наближені до фактичних обставин для того, щоб майбутні фахівці мали змогу набути практичні навички для ефективного реагування в умовах непередбачуваних ситуацій та підвищеного стресу;

в) принцип безперервності та системності, який включає у себе системну підготовку з періодичними тренуваннями та зворотним зв'язком для необхідного коригування навичок та поведінки майбутніх співробітників;

г) ефективна колективна взаємодія для високопрофесійної злагодженості між працівниками, яка важлива для командної роботи під час виконання професійних завдань у сфері безпеки та оборони.

Четвертий аспект, на якому хотілося б зупинитися, – це є різнобічні підходи до підготовки майбутніх фахівців, а саме:

– психологічний (спеціалізовані тренувальні заняття для розвитку та вдосконалення навичок управління емоціями, самоконтролю та підтримки концентрації в умовах стресу, психологічної стійкості тощо);

– фізичний, з акцентом на розвитку та вдосконаленні спеціальних фізичних якостей, які необхідні для виконання складних спеціалізованих завдань в екстремальних умовах;

– технічний, що полягає в освоєнні як тактичних, так і технологічних аспектів роботи з використанням спеціального обладнання, засобів захисту, комунікаційних систем.

П'ятий аспект передбачає методи та стратегії навчання для максимальної підготовки до небез-

печних та непередбачуваних ситуацій у майбутній професійній діяльності з використанням симуляцій кризових ситуацій, специфічних рольових ігор, тренувань на полігонах, які дають змогу майбутнім фахівцям здобути необхідні практичні навички в умовах, що наближені до реальних.

Шостий аспект передбачає оцінку результативності підготовки майбутніх співробітників із використанням різноманітних методів, а саме: оцінка психологічного стану, тестування, аналіз результатів тренувальних занять та різноманітних практичних завдань, а також зворотний зв'язок від учасників навчальної діяльності щодо їхнього самопочуття, отриманого досвіду для постійної корекції процесу навчання.

Таким чином, аналізуючи викладені аспекти, можна наголосити на тому, що теоретичні засади конструювання підсистеми підготовки співробітників сектору безпеки та оборони в екстремальних умовах повинні враховувати інтеграцію фізичних, технічних та психологічних аспектів для створення умов ефективного розвитку всіх необхідних компетенцій, які є важливими складниками під час виконання фахових завдань у критичних ситуаціях.

Ефективна підготовка майбутніх співробітників сектору безпеки та оборони в екстремальних умовах залежить від низки різноманітних основ, принципів та підходів. Вони повинні враховувати специфіку роботи в умовах високих ризиків, стресу та нестабільності [6; 7, с. 40].

До загальних основ підготовки майбутніх співробітників сектору безпеки та оборони в екстремальних умовах можна віднести адаптивність, системність підготовки та індивідуалізацію підходу.

Підготовка майбутніх співробітників сектору безпеки та оборони повинна бути системною та комплексною і включати різні боки підготовки, а саме фізичний, технічний, психологічний та тактичний, із урахуванням різноманітних ситуацій для передбачення можливості швидкої адаптації до нових умов. Усі ці чинники дають змогу підвищити до максимуму рівень готовності майбутніх фахівців сектору безпеки та оборони до різноманітних сценаріїв екстремальних ситуацій у їхній професійній діяльності. Для кожного майбутнього співробітника повинні бути враховані його індивідуальні особливості: фізична форма, психологічні особливості, а також набути навички та досвід.

Стосовно підходів до підготовки майбутніх співробітників сектору безпеки та оборони зупинимося на таких (табл. 1).

На моделюванні в екстремальних ситуаціях зупинимося більш конкретно та представимо низку специфічних характеристик, які необхідні майбутнім співробітникам, а саме: 1) урахування специфіки ситуацій: кризових, стресових, надзви-

Сучасні підходи до підготовки майбутніх співробітників сектору безпеки та оборони

Підходи	Характеристика
Сценарно-ігровий підхід	Тренування на основі реальних сценаріїв та рольових ігор, які відтворюють екстремальні ситуації. Це дає змогу співробітникам навчитися діяти швидко та ефективно в умовах стресу
Моделювання екстремальних ситуацій	Створення умов, які максимально наближені до реальних екстремальних ситуацій, з урахуванням різних загроз (терористичні акти, природні катастрофи, військові конфлікти тощо)
Інтегроване навчання (multidisciplinary approach)	Підготовка співробітників повинна включати не тільки традиційні військові чи поліцейські тренування, а й ураховувати психологічну підготовку, навички управління стресом, комунікацію та лідерство в умовах високої невизначеності
Підхід на основі керованого стресу	Важливою частиною є підготовка до психологічного стресу та емоційного виснаження. Навчання має включати методи, які дають змогу співробітникам зберігати контроль над емоціями, приймати раціональні рішення і діяти ефективно в екстремальних умовах
Технологічний підхід	Використання сучасних технологій для підготовки, таких як віртуальна реальність, симулятори, тренажери, системи моніторингу фізичних і психологічних показників, що дають змогу створювати реалістичні тренувальні умови
Підхід на основі аналізу ризиків	Підготовка повинна передбачати чіткий аналіз потенційних ризиків і загроз, що дає змогу спеціалістам із сектору безпеки та оборони вчасно реагувати на різні ситуації і мінімізувати можливі втрати

чайних ситуацій, де потрібно приймати швидкі та ефективні рішення; 2) використання симуляторів, комп'ютерних програм, рольових ігор, а також віртуальної реальності для відтворення умов екстремальних ситуацій; 3) розвиток навичок швидкого реагування в умовах стресу та обмежених ресурсів; 4) командна взаємодія та координація між різними підрозділами (поліція, медична допомога, рятувальні служби); 5) використання сучасних технологій для комунікації та обміну даними в реальному часі; 6) післяситуаційний аналіз для поліпшення майбутніх підходів до подібних ситуацій; 7) розвиток навичок використання спеціального обладнання та техніки для проведення операцій в екстремальних умовах; 8) тренування в тактичних маневрах, застосуванні сучасних засобів ведення бою та оборони; 9) упровадження міжнародних стандартів і практик із підготовки до екстремальних ситуацій у відповідних структурах сектору безпеки та оборони.

Моделювання вище перелічених ситуацій допомагає майбутнім співробітникам сектору безпеки та оборони краще підготуватися до реальних викликів та дасть змогу більш ефективно діяти в умовах високого ризику та невизначеності.

Таким чином, ефективність підготовки майбутніх співробітників сектору безпеки та оборони в екстремальних умовах залежить від комплексного підходу, який включає систему, принципи та методи, що дають змогу не лише підготувати до конкретних ситуацій, а й забезпечити психоемоційну стійкість,

технічну та тактичну готовність до роботи в умовах високого ризику. Такий підхід дає змогу максимально підвищити рівень ефективності діяльності співробітників у кризових ситуаціях, зберігаючи їхню фізичну та психологічну цілісність.

Зупинимось на переліку та загальній характеристиці складників у теоретичній базі конструювання підсистеми підготовки майбутніх співробітників сектору безпеки та оборони в екстремальних умовах (табл. 2).

Ці теоретичні засади є основою для розроблення і впровадження ефективної системи підготовки співробітників сектору безпеки та оборони до професійної діяльності в екстремальних умовах. Вони допомагають забезпечити комплексний підхід до навчання, що враховує всі аспекти професійної діяльності в умовах високого ризику.

Таким чином, визначено основні аспекти у напрямі теоретичної проблематики, що вивчалася:

1. Тренування у максимально реалістичних умовах, які наближені до кризових та екстремальних ситуацій вибраної професії.
2. Урахування індивідуальних фізичних, психологічних, професійних характеристик кожного окремого майбутнього співробітника під час проектування навчальних програм, що дасть змогу підготовці стати більш ефективною та адаптованою до конкретних умов діяльності.
3. Регулярне та безперервне навчання майбутніх співробітників повинне включати в себе регулярні тренувальні заняття зі зворотним зв'язком для своєчасної корекції навичок

Таблиця 2

Загальні складники теоретичної бази конструювання підсистеми підготовки майбутніх співробітників сектору безпеки та оборони в екстремальних умовах

Складники	Характеристика
1. Теорія компетенцій	
Визначення компетенцій	Опис необхідних навичок, знань та вмінь, які повинні бути присутні у співробітника для успішної діяльності в екстремальних умовах
Компетентнісні моделі	Розроблення моделей компетенцій, які включають фізичні, психологічні, тактичні та технічні аспекти
2. Принципи навчання та підготовки	
Принцип адекватності	Підготовка повинна відповідати специфічним умовам і загрозам, з якими може зіштовхнутися майбутній співробітник
Принцип інтеграції	Включення різних аспектів підготовки (фізичних, психологічних, технічних) в єдину систему
Принцип адаптивності	Гнучке реагування на нові виклики і зміни в середовищі
3. Теорія навчання і навчальних технологій	
Активне навчання	Використання методів, що включають активну участь учасників у навчальному процесі (симуляції, сценарії, рольові ігри тощо)
Ситуаційне навчання	Створення навчальних ситуацій, які імітують реальні екстремальні умови
4. Психологічні аспекти підготовки	
Стресостійкість	Теорії та методи розвитку стресостійкості, уміння управляти стресом і тривожністю
Мотивація і психологічна підтримка	Методи підвищення мотивації, психологічної підтримки і реабілітації
5. Методологія оцінки і контролю	
Оцінка ефективності	Теорії і методи оцінки ефективності навчання, включаючи тестування, імітаційні вправи й оцінку реальних ситуацій
Контроль і корекція	Методи моніторингу прогресу та корекції навчальної програми на основі зворотного зв'язку і результатів оцінювання
6. Теорія системного підходу	
Системний аналіз	Підходи до проєктування підготовки як інтегрованої системи, що включає всі компоненти підготовки
Синергія компонентів	Забезпечення ефективної взаємодії між різними компонентами підготовки (фізичне, психологічне, технічне навчання)
7. Теорії адаптації і модифікації	
Адаптація до нових умов	Теорії адаптації навчального процесу до нових загроз і умов
Модифікація підготовки	Методики внесення змін до програми підготовки на основі нових даних і досвіду
8. Теорії інтеграції практичного і теоретичного навчання	
Практичні тренінги й теорія	Комбінування теоретичних знань із практичними навичками через реальні імітаційні ситуації
Застосування знань	Методи інтеграції теоретичних знань у практичні вправи і тренінги
9. Етичні та правові аспекти	
Етичні стандарти	Розроблення і дотримання етичних норм та стандартів у підготовці й професійній діяльності
Правове регулювання	Включення знань про правові аспекти діяльності у сфері безпеки
10. Теорії розвитку і вдосконалення	
Безперервне вдосконалення	Принципи постійного вдосконалення й оновлення навчальної програми залежно від нових технологій і змін у середовищі
Аналіз нових трендів	Моніторинг і впровадження нових методів та підходів у підготовку

й стратегії їхньої професійної діяльності в екстремальних умовах. 4. Безперервна оцінка ефективності та професійної підготовки майбутніх співробітників для своєчасного виявлення слабких недосконалих місць у підготовці та коригування навчального процесу. 5. Упровадження іннова-

ційних методів (рольових ігор, симуляції кризових ситуацій, тренуванні в реалістичних умовах тощо) для набуття майбутніми співробітниками сектору безпеки та оборони практичних навичок і психологічної готовності до виконання ними завдань в умовах підвищеного ризику та стресу.

Висновки та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Теоретичні засади конструювання підсистеми підготовки майбутніх співробітників сектору безпеки та оборони в екстремальних умовах повинні враховувати комплексний підхід та низку аспектів: фізичних, технічних, психологічних, комплексний підхід в умовах підвищеного стресу та ризику.

Ураховуючи зростаючі загрози на національному та глобальному рівнях, підготовка

майбутніх співробітників сектору безпеки та оборони повинна спиратися на інтеграцію новітніх методів та технологій, адаптацію до нових змін, що виникають у динамічному середовищі.

Перспектива подальших досліджень полягає у розгляді емпіричного обґрунтування методики оцінювання підготовленості майбутніх співробітників сектору безпеки та оборони до професійної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Особливості взаємозв'язку фізичного розвитку, фізичних якостей та технічної підготовленості здобувачів ЗВО зі специфічними умовами навчання / Н.В. Бачинська та ін. *Фізичне виховання і спорт*. 2023. № 3. С. 7–13.
2. Бейкун А.Л., Ромашко О.М. Правове регулювання сектору безпеки і оборони: сутність та зміст. *Юридична наука*. 2020. № 3(105). С. 30. DOI: 10.32844/2222-5374-2020-105-3.16.
3. Богуславський В.В., Булах С.М., Бачинська Н.В. Актуальні дослідження спеціальної фізичної та психологічної підготовки сил охорони правопорядку в екстремальних умовах. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. 2024. Вип. 3К(176). С. 94–98. DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K\(176\).21](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K(176).21).
4. Веселов М.Ю., Пилипів Р.М. Громадський контроль (нагляд) за сектором безпеки і оборони в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 5. С. 347–350. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-5/80>.
5. Гончаренко Г.А. Управління сектором безпеки: поняття й сутність. *Вчені записки ТНУ імені В.І Вернадського. Серія «Юридичні науки»*. 2020. Т. 31(70). № 2. С. 40.
6. Каляев А.О. Сили безпеки і оборони у системі воєнної безпеки держави. *Демократичне врядування*. 2020. Вип. 2(26). DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4038.26.2020.228508>.
7. Таймасов Ю.С. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх фахівців цивільного захисту до самозбереження у професійній діяльності : автореф. дис. ... д. пед. н. Харків, 2021. 40 с.

REFERENCES

1. Bachynska N.V., Rohalskyi V.I., Petrushyn D.V., Pozhydaiev M.Iu., Porokhniavyi A.V. (2023). Osoblyvosti vzaiemozviazku fizychnoho rozvytku, fizychnykh yakosti ta tekhnichnoi pidhotovlenosti zdobuvachiv ZVO iz spetsyfychnymy umovamy navchannia [The features of the interconnection between physical development, physical qualities, and technical preparedness of university students with specific learning conditions]. *Fizychnye vykhovannia i sport. Odesa: Vydavnychiy dim «Helvetyka»*. № 3: 7–13 [in Ukraine].
2. Beikun A.L., Romashko O.M. (2020). Pravove rehuliuвання sektoru bezpeky i oborony: sutnist ta zmist [Legal regulation of the security and defense sector: essence and content]. *Yurydychna nauka № 3 (105)*. S. 30. DOI: 10.32844/2222-5374-2020-105-3.16 [in Ukraine].
3. Bohuslavskiy V.V., Bulakh S.M., Bachynska N.V. (2024). Aktualni doslidzhennia spetsialnoi fizychnoi ta psykhologichnoi pidhotovky syl okhorony pravoporiadku v ekstremalnykh umovakh [Current research on special physical and psychological training of law enforcement forces in extreme conditions]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova*. Vyp. 3K (176). S. 94–98. DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K\(176\).21](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K(176).21) [in Ukraine].
4. Veselov M.Iu., Pylypiv R.M. (2022). Hromadskiy kontrol (nahliad) za sektorom bezpeky i oborony v umovakh voiennoho stanu [Public control (supervision) over the security and defense sector under martial law conditions]. *Yurydychni naukovyi elektronnyi zhurnal*. № 5. S. 347–350. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-5/80> [in Ukraine].
5. Honcharenko H.A. (2020). Upravlinnia sektorom bezpeky: poniattia y sutnist [Security sector management: concept and essence]. *Vcheni zapysky TNU imeni VI Vernadskoho. Serii: yurydychni nauky*. Tom 31 (70). № 2. S. 40.
6. Kaliaiev A.O. (2020). Syly bezpeky i oborony u systemi voiennoi bezpeky derzhavy [The security and defense forces in the state's military security system]. *Naukovyi visnyk. «Demokratychnе vriaduvannia»*. Vyp. 2(26). S. DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4038.26.2020.228508> [in Ukraine].
7. Taimasov Yu.S. (2021). Teoretychni i metodychni zasady pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv tsyvilnoho zakhystu do samozberezhennia u profesiinii diialnosti [Theoretical and methodological principles of preparing future civil protection specialists for self-preservation in professional activities]: *avtoref.dys...d. ped.n.* Kharkiv. 40 s [in Ukraine].